

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber sextus Decretalium

Bonifatius <VIII., Papst>

[Basel], 10. Dez. 1477

Ne clerici vel monachi secularibus negociis se immisceant

[urn:nbn:de:bsz:31-321569](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-321569)

A Cō fouemus. sic. s. de sup. ne. p. l. 3. nā et ordiata caris
tas a seipſa incipit. r. iij. q. v. si n. l. 3. de vſupal. m. h. spālſ

B Propinquoz. no. casū in quo laico iniuriā s. excoica
t. 9. sic. s. d. elec. ſci
ant. 7. d. ſe. ex. q. cū q. 3

C Satisfactum. g.
nō sufficit caurio im
mo d. 3. pcedere satisf
factio sic cū quis ex
coicat. est. p. manife
ſta offensa. s. de.
v. f. g. ex parte. j. et
c. ſe. vel p. manife
ſta otumacia. ut. 7. d.
ſe. ex. venerabilibus
s. ſecus.

D Absoluat. tunc
demum poterit ab
ordinario absolui.
ex quo papa sibi non
reſeruauit. de ſent.
ex. nup.

E Os q. o. ē. hos
o. ē. quos puid
bat. s. arguebat. s.
de pui. quāto. i. gl.
i. m. ſi.

F Subditis. l. 3. for
lis ſubditis impera
rent. tamen clericis
competebat actio s.
dolo ad ſuum dānū
conſequendū. que
opetit q. tuncunq. 3
aliquid de dolo fit.
et alia actio deſicit.
ff. de do. l. i. 7. o.

G Libertatis. iſti
l. 3. quo ad verba vi
derent nō infringe
re libertatem. tñ in
fringebant quo ad
mētē faciēdo fraudē
de pſona ad pſonā
de quo dic. vt. r. iij.
q. iij. pletig. s. d. p.
ui. q. to. ff. de le. l. cō
tra. 7. de re. iu. c. v.
et cōtra tales habe
bas. puiſū. s. d. ſen.
ex. ſtrauez.

H Subiacere. in
ſtatutarijs poteſta
tibus oſulib. q. ſeri
p. o. i. b. ſtatutoz.
q. ſunt o. tra. liberta
tem eccie. dic. vt. s.
de ſen. ex. nouerint.

Taturū. s. e. ſup. ſpecta. i. Plebanis. quod in
telligit. ut. d. 7. h. Leges. nō enim dñe velle vi
deri ſeculariū vel forenſiū diſceptatōnū piti. C. s.

Phificā. nō d. 3. ſ.
rum frat. s. e. non magno

Clemētis. quā nō habem. s. eius mētē hic inſerit
et incipit. habitō cū fratibus nris. s. filio. 2. c.

Declaramus. ne. approbatā opi. goff. q. s. dicebat in

ordianos iudices vel ap
lras iusticie complemētū
quim poti⁹ super illis tcur
rere ad iudicium ſeculare
vel a lite causa seu queſti
one deſiſtere compellunt

Nos iusticiam nostraz
et ecclie sponse nre nolent
es negligere qui alios in
sua iusticia confouem⁹ sta
tuimus ne quis impetra
tores literarum nostrarū
vel alios ad forz ecciaſti
cū recurrentes sup cāis q
ad idē forz s. iure vel s. an
tiqua osuetudine ptinere
noscuntur ad deſiſtendū
vel in foro ſeculari de que
ſtionib. h. m. o. i. liti. g. adū p
eorū dē iudiciū eccliaſtico
rū vel impetrantiū aut li
tigatiū seu volētū litiga
re aut p. p. i. quoz ipoz seu
rez illozū aut eccliarū sua
rum et captōz modisue a
lijs q. buscunq. opellat seu
opelli faciet vel procuret
nec se alioſue impediāt
quo min⁹ coram iudicibz
ecciaſticis delegatis seu
ordiaris q. relātib. s. cau
ſis q. ut p. miſſum ē ad cog
tōnē ptinent eozundē pſ
ſint libere iusticiā obtiere
nec ad p. d. i. a. faciēda det
auxiliū oſiliū vel fauorem

Si quis vero o. tra. pre

fūma h. 9. ti. in ſi. et o. cor. pe. et abbas. et est rō qz conſtō
illa penalis erat. et ideo reſtringēda est. 7. d. re. iu. i. p. eia
cū ſuis o. cor. p. o. ob. de ele. dudū. ij. vbi vidz q. idē iudici

um rē. qz illd. h. 3. los
cū in caſu ipſi⁹ dec.
s. q. ad p. ſtatē. 7. cē
q. ad ordines. vides
enim q. archidiacono
nus nō cogit m. h. ad
diaconatū. de elec.
cum in cūctis. ergo
nec hñs curā aiatur
ſi s. est falſuz. vt. s.
e. l. de ele. l. 3. canon
Reprobata ē at opi
mo. s. inno. s. m. q. ſi
dam libros q. hoſt.
q. dicebat o. rarium
p. p. t. d. i. a. dec. du
dū. 7. Item ex eo q. q. ſi
h. 3. curā ſacerdos fi
eri d. 3. ſed ſacerdo
tes p. hibentur per
ipſā dec. honozij. s.
et curā hñtes. 7. cē
ex eo q. a. ſtō. ſuoz a
bilis erat. et ſic am
plianda. 7. de re. iu.
odia. 7. Item ex eo q.
predicare tenet. et
ſic d. 3. eſſe ſacerdos
r. v. q. i. adicum. 9. ſi
p. ſ. biteri ex ordie ſi
ex cura o. p. hendunt
oſtitutione honozij
a interdū de neceſſi
tate nō hñt fieri ſa
cerdotes rectores p
rochialiū eccliarum
vt. s. e. l. s. elec. ſta
tutū. vel pone q. a
nus non eſt elapſus
vel pone ſecū diſpē
ſatū p. dec. s. d. ele.
cum ex eo

ſumpſerit excoicatōm ſe
ipō factō nouerit ſubiace
a qua miſtā iudici c⁹ cog
tio fuerit impedita vel iu
riſdictio vſurpata q. par
ti que turbata in pſecuti
one fuerit ſui iuris de iniu
ria. d. am. s. expēſis. et inter
eſſe p. ſus p. eundez integre
fuit ſatisfactū nullatenus
absoluatur

Ds qui tpale dñium
obtemperantes ſuis ſub
ditis ne p. latis aut clericis
ſeu p. ſon. s. eccliaſticis q. c.
q. v. d. at aut emanat aliq. d.
ab eis d. 3. neq. ipſis blada
molāt. coquant panē. aut
alia obſe. q. a. exhibere p. ſu.
māt. aliq. n. mēdicūt. cū ta
lia in derogatōz libtatis
eccliaſtice p. ſumanē. eo ipō
excoicatōis ſnie de c. n. i. m. ſ.
ſubiace. s. d. m. ſ. viij.

**De clerici vel monachi ſe
cularibus negocijs ſe im
miscant. Rub. 7.**

Taturū felicis t.
cordatiōis hono
rij pa. iij. p. de ceſſo
ris noſtri. q. p. decanis ardi
acomis. p. p. oſit. ſ. plebanis
cantorib. et alijs clericis
hñtib. p. ſon. atus audire
leges vel p. bificā interdī
cit ad eos qui parrochia
les ecclias obtinē noſcunt

**Capellas. quid
ſi vnicā h. 3. capellaz
ſi arguam⁹ a verbis
ſaltē due debēt eſſe
ad ſ. 7. de re. iu. plu**

ralis cū ſuis o. cor. ad ſ. de dec. ad audiētā. Turij vidz
orarium tenē. ad ſ. ff. de vi. ho. rap. l. p. r. ait. s. hoies.
inſti. e. r. in p. n. ad ſ. s. e. l. s. ele. c. pe. i. s. s. de pui.
vt. p. uilegia. i. bi. apianē ecclie. i. ecclia. i. di. o. e. s. leges. cū ſi
is o. cor. et. ff. de neg. g. l. iij. s. ij. cū o. cor. a. ij. q. i. i. p. miſ
nec ob. ar. a. verbis. qz nō dic. h. m. h. fuerit plebania hñs
capellas. s. s. m. p. h. plebanie hñtes capellas et p. ſtatē
capellaz. ad p. ſtatē plebaiaz. t. ſerā ar. p. dec. ut p. uilia

Perpetui. s. de capel. mo. e. vno
Ab ipsis. s. plebanis uel capellis. et melius
Et ca. ronabili. de capel. mo. e. vno. ubi de hoc.

piculosa. tracta fuit de extrauaganti grauis a bo
lore non vacua
Quacuq. dicitur
Vel episse. s. e. li. de regl. c. i. et

Conuent. alibi
dat patus licentiaz
sine requisitioe oue
tus. s. e. li. de elect.
si religiosus. ij. An.
Sed illud fauore ec
clesiarum vacatuz
ad ide. s. de testa. c.
vlti. et illud fauore
vltimaz volutatuz
et q. p. u. executiois
testozum onul

Licentia. a tunc
pe oia sine qbus in
studio comode esse
no possit. qd dic ut
no. ij. q. vij. cum pa
storalis. de accusa.
ex parte

Horum. s. q. apo
statat dimittendo hi
tum. vel quia uadit
ad studium sine inia

pie memorie clemētis pa
pe. iij. pdecessoris nostri
vestigis inherētes decla
ramus pntis ostōnis ora
culo. rōne ecciarum hmōi
non extendi nisi eedem ec
clesie fuerint plebanie sub
se capellas hntes in quibz
instituant clerici ppetui
nequeutes ab ipsis absqz
ca ronabili amoueri. Ide

piculosa religio
subtrahatur. districti m
hibemus ne decetero ali
quis quacunqz religione
tacite vl' expisse pffessus in
scolis uel alibi temē hituz
religiōis sue dimittat nec
accedat ad queuis studia
lrarum. nisi a suo prelato
cū ofilio sui ouetus vel ma
ioris ptis eiusdē sibi eun
di ad studiū licentia pmi
tus sit cōcessa. Si quis
aut hozz temerari9 viola
tor extiterit excoicatio mis
incurrat sententiam ipso
facto. Doctores qz siue
magistri qui religiosos ha

ipso facto. spe
ciale in religioso as
postata. quia alias
apostata non est ex
coicatus. sed excoiz
cādus fm q. no. jo.
et b. xij. di. si quis ex clericis. de vi. et hone. clericē. si qz
ex clericis. de aposta. c. iij. misert hitū vidz q. tūc do
n. Dimisso quid si nō dis
atores non sint excoimicati
qz hec pena nō est apliāda. de re. iu. in pems. Dic otra
qz coicat in crimine. et sic eadem et nō immozi excommuni
catō e ligat. de se. ex. nup. et. c. si ocubine. a m b potēit
dici hoc pot9 venire ad declaratōem iur' uel is q. nouū
casū ponē. ter ubi mcederēt in hitu n hēt locum ig/
o. Scien. rātia. s. ubi dimiserāt hi: um. pbabilit' pote
rāt ig. rare. nere no. officii doctozis scolare de scol' ep
p. Heris. pellē. et p id qd dic retinē dicas q. l3 doctoz
sciat mō achū hntē tomū iuxta scolaz doctozis i domo. p
pria audire excoicat9 nō ē. iā em ihibē nō possit qn stet
m demo. ppa. et fa. qd dix. j. de re. iu. locupletari. Quid

si monachus non vult exire scolas. vidz p hanc l. am q
licite vi possit expelli. ad hoc de sen. ex. vemēs. a b ma/
xima si vera eēt opio q excoicatus non gauderet puile/
gio canonis. qd nō est vez. fm ioh. et b. qui de hoc no.
xvij. q. m. si quis deinceps. de se. ex. ottingit. j. Quid si n
p expelli. Exeat scolas doctoz ad mistar eius quod dici

bitu suo dimisso legem ul
phificam audientes scien
ter docere aut in scolis su
is psumpserint retinere si
mili eoipso sint sententia
innodati

Idem
Episcopus seu quicu
qz alius prelatuz vel
clericus iurisdictionez ob
timens temporalē si homi
cidio aut alio maleficio ab
aliquibus in iurisdictione
sua commisso baliuo suo a
alij cuicunqz iniungat. vt
super hoc veritatem inq
rens iusticie debitum exe
quatur irregularis cense
ri non debet quamuis ip/
se baliuus vel alius cōtra
malefactozes ad penā sā
guinis processerit iusticia
mediante. nam licet cleri
cis causas sanguinis agi
tare non liceat. eas tamē
cum iurisdictionem obti
nent tpalem debent a pos
sunt metu irregularitatis
cessante alijs delegare

Donifa. viij.

mus cum excoicatus
intrat ecciaz ut no.
xj. q. iij. sicut apli. a
per modernos. s. s. s.
sen. ex. nup

Simili. qz com
municat in crimine
vt dixi. et quia cōdi
toz sibi non reserua
uit absolūtōez alijs
indulisse vidz. s. de
sen. ex. nuper. et fa
cit quod no. s. e. su/
per specula Jo.

Episcopus ema
nauit ad delaz
ratioem eoz q no.
b. inno. et moderni
s. e. clericis. ubi vi
debatur gl. a host.
sentire q generalē
vicariū vel baliuuz
posset dare ad talia
sed non specialē s3
ex verbis ipsorū o/
lim tenebam otrari
um. nam dicit q si
appelletur in tali cā
sbet appellari ad ip
sum prelatum. a ip
se alij delegabit. q
etiam fm eos spālie
poterat delegare.
quid g iuris de pla
tis tpalem iurisdici
onem hntib9 habet
hic et quomodo eā
committere possint.
Quid iuris de cleri
cis iniuriā passis. et
quō de ipsa oqueri
possint. habes. j. de
homici. p. latis

Hoc maleficio

ergo et spāliter omittit. dicit host. s. e. clicis. q sibi pla
ceret q aut dar etur clericis licentia tales causas iudican
di p seipsos. aut taliū causaz. ptās iphis clicis tollere.
cū omisso sit otra ius. ff. de of. eius cui mā. ē iur. l. i.
t. Iusticia mediante. Quid si otra iusticia. Dic idem. nā
ep̄s qui mandauit iusticiā fieri non est in culpa si iusticia
eius delinquat. et absit vt ea que ppter bonum et licituz
zē. xij. q. v. de occidendis. non obstat. j. de homic. is q
mandat. quia ibi culpa pcessit. et casus qui culpam seqē
bene imputatur. de hoc plene de homi. sicut dignum. b
nulla culpa pcessit.
n. Licet. s. e. clericis. et. c. sniam
p. Possunt. ergo pot est qz p aliū qd nō p se. de hoc dixi
j. de re. iu. potest qz.